

vira

**Ennen näytteen otettua tiedon
laboratorion viranomaisten järjestykseen**

Rissanen

KUTI-hanke Evirassa

KUTI= Kuntien elintarvikevalvonnan tiedonkeruun kehittäminen. Tavoitteena, että viranomaisten välinen tiedonsiirto olisi toimintaa palvelevaa, joustavaa ja helppokäyttöistä ja tiedot olisivat yhteiskäyttöisiä.

- Elintarvikelain mukaan Evira pitää valtakunnallista rekisteriä valvontakohteista (=elintarvikealan toimijat) ja valvontatoimenpiteistä (=mm. tarkastukset) ja muista valvonnan kannalta tarpeellisista tiedoista
- KUTI-YHTI on valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmä, johon siirtyy kuntien käyttämistä tietojärjestelmistä alue- ja keskushallinnon tarvitsemat tiedot (AVIt, Evira)
- Kunta-, alue- ja keskushallinnon valvontaviranomaiset voivat tulostaa järjestelmästä tarvitsemiaan raportteja ja tarkastella valvontatietoja raportointityökalulla (BO) ja kunnat pääsevät myös tietoihin tänä keväänä

Elintarvikevalvonnan tiedonkeruun sähköistämisen tilanne

100%

Valviran, PV:n, AVIn suorittama elintarvikevalvonta (Kuti 4)

Valvontasuunnitelmien toteumat (Kuti 7/Vyha)

Näytteet ja tutkimukset (Kuti 2b)

Elintarvikkeiden alkutuotantopaikat ja niiden valvontatiedot (Kuti 1b)

Eviran vastaama elintarvikevalvonta: teurastamot, ESP, hevi, tuoteturvallisuusilmoitukset jne (Kuti3Elmo)

Elintarvikehuoneistojen valvontatiedot (Kuti 2a)

Elintarvikehuoneistot valvontakohteina (Kuti 1a)

Oiva
(Kuti 5)

Raportit
KUTIsta

ESISELVITYS

MÄÄRITTELY
(+sanasto)

TOTEUTUS ja
TESTAUS

KÄYTTÖÖNOTTO ja
YLLÄPITO

KUTI-YHTI työpaja
31.5.2016

 kuvaa vaihetta (missä mennään)

 Evira

KUTI 2 B-projekti Evirassa

Näyte- ja analyysitietojen sähköinen tiedonsiirto laboratorioista (hyväksytyt laboratoriot, Tullilaboratorio, Eviran laboratorio) viranomaisjärjestelmiin.

1. Valvontanäytteiden sähköinen tiedonkeruu
 - Järjestelmä kuntien ottamien elintarvikevalvontanäytteiden tietojen siirtämiseksi hyväksytyistä laboratorioista KUTI-YHTI-tietovarastoon
 - Järjestelmä Tullin ottamien elintarvikevalvontanäytteiden tietojen siirtämiseksi KUTI-YHTI-tietovarastoon
 - Raportit näytetietojen hyödyntämiseksi kaikilla viranomaistahoilla (Eviranet)
2. Mikrobiologisen seurantadatan sähköinen keruu
 - Järjestelmä zoonoosien seurantaan liittyvien patogeeninäytteiden tietojen siirtämiseksi hyväksytyistä laboratorioista Eviran palvelimelle
3. Näytelähetepalvelun luominen ja sähköinen lomake salmonellavalvontaan

Valvontanäytteiden tiedonsiirron käyttöönotto vuonna 2016

Elintarvikevalvonnan yhteydessä otetut viranomaisnäytteet, joissa toimeksiantajana on kunta/ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

- Näytteet ovat pääsääntöisesti:
 - elintarvikkeita
 - pullovesiä
 - kontaktimateriaaleja
 - ympäristönäytteitä kuten pintahygienianäytteitä
- Tiedonsiirto ei koske:
 - Elintarvikealan yritysten omavalvontanäytteitä
 - Kansallisiin zoonosivalvontaohjelmiin (EHEC, kampylobakteeri, salmonella) kuuluvia näytteitä – näistä tiedot edelleen exceleillä Eviraan
 - Kansalliseen vierasainevalvontaohjelmaan kuuluvia näytteitä
 - Eläinperäisten elintarvikkeiden ensisaapumisvalvonnan salmonellanäytteitä
 - Eviran varmistustuloksia (salmonella, STEC)

Esille tullen ongelmia

Foodex-koodisto

Analyysitietojen siirtopalveluun siirrettävät elintarvikevalvontanäytteet tulee laboratoriossa luokitella foodex2-järjestelmään perustuvan koodiston mukaisesti. Koodisto on saatavilla rajapintapalveluna. Lisäksi näytteet kuvataan sanallisesti

- Koodistosta on versio 2 olemassa, mutta ei vielä saatavilla rajapinnassa eikä netissä
 - Versiosta 2 on jätetty pois joitakin Suomessa epätyypillisten elintarvikkeiden koodeja ja tuotu lisää koodeja mm. eri eläinlajien lihalle
- Nykyinen rajapinnassa oleva koodisto (versio 1) on kuitenkin käyttökelpoinen ja näillä koodeilla voi nyt tuloksia syöttää
- Evirassa työstetään jo koodiston versiota 3; lisäksi koko foodex2 – koodiston suomennos ja sen kansallinen saatavuus on pohdinnassa

Pintanäytteet

Pintanäytteistä tehtävät analyysit tehdään pitkälti samoilla menetelmillä kuin elintarvikkeista tehtävät mikrobiologiset analyysit
→ tulokset eivät kohdistu pintanäytteiden näytetietolomakkeelle

- Parhaillaan tehdään koodistotyötä kohdistamisen mahdollistamiseksi
- tällä hetkellä koodistossa on pintanäytteille muuttajat
 - Aerobiset mikro-organismit (NMKL, ISO, Petrifilmi, Tempo)
 - *Listeria monocytogenes*, kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen (NMKL, ISO, RAPID´L Mono, Vidas, Bax)
 - salmonella (ISO, NMKL, Vidas, BAX, Foodproof, Tecra Unique)
 - Enterobakteerit
 - *E. coli*
 - Hiivat
 - *Pseudomonas aeruginosa*
 - *Escherichia coli* O157
 - *Yersinia*
- Yksiköt
 - todettu/ei todettu/100cm²
 - pmy/näyte
- Muita menetelmiä ja yksiköitä voi ilmoittaa Eviraan kuti@evira.fi

Aistinvaraiset analyysit

- Tullut ilmi, että laboratorioilla saattaa olla haju, maku, rakenne ja ulkonäkö kukin erillisinä analyyseinään omassa järjestelmässään
- Analyysikoodistossa puolestaan on vain yksi analyysi ”aistinvarainen arviointi”
- Analyysikoodistoon lisätään omiksi analyyseiksi
 - Haju
 - Maku
 - Rakenne
 - ulkonäkö

→ tämä tehdään ylläpitokäyttöliittymän valmistumisen jälkeen
- Onko millään laboratoriolla ”aistinvarainen arviointi” omana analyyseinä?

Alihankinta-analyysit

Alihankintana teetettyjen analyysien tuloksista on vastuussa alihankinnan tilannut laboratorio. Siksi periaatteena on, että tilaajalaboratorio syöttää alihankintana teetettyjen analyysien tulokset analyysitietojen siirtopalveluun.

Tietojen syöttäminen analyysitietojen siirtopalveluun

- Tulokset ja muut tarvittavat pakolliset tiedot kirjataan esimerkiksi alihankintalaboratorion toimittamalta testausselosteealta tilaajalaboratorion järjestelmään ja lähetetään sieltä edelleen analyysitietojen siirtopalveluun
- Näin toimitaan siinäkin tapauksessa, että alihankintalaboratoriolla olisi mahdollisuus syöttää tulokset itse analyysitietojen siirtopalveluun eli kyseessä olisi suomalainen hyväksytty viranomaislaboratorio
- Tiedon, että analyysi on alihankittu, voi syöttää analyysitietojen siirtopalveluun lisätietokentässä, jonka koko on 1000 merkkiä
- **Ongelmana on ollut, että alihankintalaboratorion koodit puuttuvat DB-koodistosta tai Eviran analyysikoodistosta -> viivästyttää tulosten lähettämistä; myös laboratorioilta toivotaan tiedotusta alihankintalaboratorioille tästä**

Virheellisten tulosten korjaaminen

Laboratorion sähköisesti järjestelmään lähettämiä näytetietoja ei missään tilanteessa tule korjata tai muuttaa kuntajärjestelmässä viranomaisen toimesta.

- Jos valvontaviranomainen huomaa laboratorion syöttämissä näytetiedoissa virheitä → ilmoitus laboratorioon
- Laboratorio lähettää tiedot korjattuna uudelleen → viranomainen saa uuden näytetietolomakkeen järjestelmäänsä
- Jos samasta näytteestä on tutkittu useita muuttujia ja yksi tulos on ollut virheellinen, tai yksi analyysi valmistuu myöhemmin kuin muut, myös yksittäisen tuloksen lähettäminen laboratorion uudelleen/jälkikäteen on mahdollista – tämä on analyysitietojen siirtopalvelussa huomioitu
 - kuitenkin esim. laboratoriojärjestelmästä johtuen voi olla, että koko näytesetti pitää lähettää uudelleen

Muuta

- Verkkosivu <http://koodistotesti.mmmtike.fi/rajapintadoc/analyysisiirto/LATEST/>
 - uudet koodistot on täällä aina nähtävillä
 - labra voi käydä täältä tarkistamassa, onko sen syöttämä menetelmä tai yksikkö koodistossa (YHTI-puolella myös Hertta)
- Jos lab haluaa syöttää tietoa, joille ei ole paikkaa näytetietolomakkeella, tieto ei siirry kuntajärjestelmään (esim. näytteenottajan nimi)
 - Jos tulee ilmi tietoja, joiden pitäisi siirtyä, mutta joille ei ole paikkaa, ilmoitus kuti@evira.fi tai yhti@valvira.fi
- elintarvikkeiden analyysikoodiston yksiköissä ei pitäisi olla välilyöntejä (esim. todettu/25g tai mg/100g)
- Jos labra ei syötä sanallista kuvausta elintarvikkeesta, valvoja voi täyttää kentän näytetietolomakkeella kuntajärjestelmässä. Pääsääntöisesti periaate on kuitenkin, että valvoja ei täydennä näytetietoja, vaan tiedot tulevat laboratorion.